

بی زندہ مہکری پوی

لیکوال:

ڈاکٹر معمار حشمت اللہ اتمر

میاشت - مرغہ می / سال ۱۱۰۳

Ketabton.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بي زده كړې پوى

ليکي پوهه:

سرليک: بي زده كړې پوى

ليکوال: ډاکټر مهندس حشمت الله و، اتمر ،،

ابديتور:

د پڅښتنې پيزان: ډاکټر مهندس حشمت الله و، اتمر ،،

خيرندوى:

چاپشمېر: ۱۰۰

چاپ نېټه: مياشت - مرغومی / کال ۱۴۰۳

واټس اپ: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

برېښنالیک: atmar_hashmatullah@yahoo.com

د چاپ حقوق له ليکوال او خيرندوى سره خوندي دي، بي اخځ
بنوونې ترې د گټې اخيستني اجازه نه شته.

بي زده كړې پوي

.....

لړليک

چوپړی

سرليک

- ۱ ..... پخښتی.
- ۲ ..... بسم الله الرحمن الرحيم
- ۳ ..... ليکي پوهه:
- ۴ ..... لړليک
- ۵ ..... تران (پيل، شروع، بريد)
- ۷ ..... د يادښتونو له پاره:
- ۸ ..... نا انډوله (ناول، کيسه يا داستان)
- ۶۷ ..... د چاپ شويو کتابونو لېست
- ۷۰ ..... د کار لاندې کتابونو لېست
- ۷۱ ..... د امکان او وخت په صورت کې
- ۷۲ ..... د پختی څټ

بي زده كړې پوي

تران (پيل، شروع، برید)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ إِجْلَالًا
لِقُدْرَتِهِ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خُضُوعًا لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى
اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ .

بي پایه ستاينه او بي حده مننه، د هغه سپېڅلي ذات نه چي د وجود ماني او کاینات يي د انساني وجود د تکامل او د انسان له پاره د خپل سپېڅلي ذات او عبادت د حقيقت له پېژندلو پرته جوړ کړل. هغه د ذات پوهه، عالي، لوړ او بنکلي نومونه دي، او کائناتو د پيدايښت يوه حتمي لامل دی. عظمت، د ټولې نړۍ موجوديت، د ناڅاپه څخه راوتل، حق د رسيدو جوهر په يوه والي کي د اعتراف، تباهي او بي وسي يوه له لوړو وسيلو څخه دی.

گرانو لوستونکو!

دا ځل مي و غوښتل يو بل حقيقي داستان يا ناول چي کيسه يي په هېواد کي د ننه تېره شوې ده، د خپلو کتابونو مينوالو او لوستونکو سره شريکه کړم. زما د کتابونو مېنه وال يوازي معماران او انجینران نه دي، نه بايد اوسي، نوځکه غواړم ورځ په ورځ د خپلو ليکونو کي توپير راوړم چي د هرې څانگي مېنه وال په کي ډېر شي، دا کار به ما دېته اړ کړي چي ليکنې مي توپير و لري او هم به مي مينه وال ډېر شي.

بي زده ڪري پوي

پاڪه ربه!

زمور له پاره خپله لاره بي ستونزي ڪره، تر څو مور له تا پرته بل څوڪ و نه وينو او نه يي پيڙنو. زمور سره مرسته و ڪره تر څو مو په وجود ڪي د غرور نخينه پاتي نه شي او د اسلام د دين له سپيڅلو بنده گانو څخه مو و بولي.

- د نظر ٽولو خاوندانو او هغه څوڪ چي دا ڪتاب لولي په ڊپر درنبت هبله ڪيري چي، خپلي غوڻتني او وړانديزونه د دي ڪتاب د بيا ڪتني له پاره، زما سره شريڪه ڪري.

Whatsapp: ۰۰۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

په در نبت
ڊاڪٽر معمار حشمت الله اتمر

بي زده كړې پوى

.....

د يادښتونو له پاره:

- ..... -۱
- ..... -۲
- ..... -۳
- ..... -۴
- ..... -۵
- ..... -۶
- ..... -۷
- ..... -۸
- ..... -۹
- ..... -۱۰

بي زده كړې پوي

نا انډوله (ناول، كېسه يا داستان)

يوه كس چې نوم يې آغا گل و، لغمان ولايت د قرغيو ولسوالۍ په يوه كلي كې ژوندگر و.

هغه خپل كور نه درلود نو ځكه يې د يوه خان په كور كې په وړيا توگه خپلې شپې او ورځې تېروي.

هغه ډېر بڼه او رښتین سړی و.

هغه په خان باندې ډېر گران او هغه ته يې يوه لويه كوټه او کوچنۍ غولۍ چې په كې يوه غټه د توت ونه هم وه، وركړې وه.

كوټې بام ته هم خټينه پلغارې درلوده.

دغه كوشني كور د خان د كور دروازی ته جوښت شتون درلود.

هغه درې زامن او يوه لور درلوده چې مشر اولاد يې هم، هماغه لور وه.

د هغه بڼخې او لور تل خان د كور ويالې، چې په انگر كې بهېده، اوبه راوړې.

هغوی به كله ناكله په ويالې كې لوبني او كالي هم منځل.

دا اجازه يواځې د آغا گل د كورنۍ له پاره وو.

نورو تل د داسې كارونو له پاره د لويې ويالې نه چې د كلي په لوبډيځه برخه كې بهېده، گټه اخيسته.

بي زده كړې پوی

هغه به د خان په کور کې د ننه لرگي هم ماتول، کوم چې د نورو
گاونډيانو ته اجازه نه وه.

د کلي ټولو به ده ته ماما ويل.

ده هېڅکله زده کړې نه وې کړې او نه هم ښوونځي ته تللي و.

هغه څه ديني زده کړې وې او يواځې په لمانځه پوهېده.

آغا گل به د خان سره د ترکاری په پټي کې مرسته او دژمي په وخت
کې به يې پايکوټي هم کوه.

د غنمو په وخت کې به يې لمړی په سيمه کې لو کوه او بيا به د لو
کولو د پاره کابل ته، ته چيرته چې هغه د خور کور و.

هغه خپله خور د خان د پاره بدله کړې وه، يعنی خپله خور يې د
کابل په يوې ولسوالۍ کې، يوه کس ته ورکړې او د هغه خور يې
ځانته کړې وه.

هغه کاريگر سړی و.

د کار د لاس راوړو نه به يې خپل ژوند تېراوه.

هغه به تل کوبښ کوه چې ډېر کار وکړي او ډير څه وگټي.

د هغه يوه هيله دا وه چې په خپلو ماشومانو سبق و وايي او په ښوونځي
کې يې د ننه (شامل) کړي.

يوه ورځ د هغه کورته د تره زامن په ناڅاپي، د هغه د پوښتنې او
احوال اخیستو د پاره راغلی وو.

آغا گل خپله په کور کې نه و.

بي زده كړې پوی

د هغه د تره زامن د پښتنو د رواج سره سم په دېره كې ناست وو.
غرمه نږدې شوه او آغا گل هم كور خوا ته روان شو.
په دېره كې يې خپل د تره زامن (تربرونه) وليدل او د هغوی سره
يې روغ بڼه و كړه.
غرمه شوه.

هغه كورته د ننه شو او د بنځي نه يې پوښتنه وكړه:

څه دې پاڅه كړي دي؟

هغې و ويل:

پيتي!

آغا گل په غصه شو او ويي ويل:

په كور كې بل څه نه و چې پيتي دې پاڅه كړي دي؟

هغې و ويل:

نه!

يوازي وچه شوتله وه.

ته هم په كور كې نه وي چې لږ غوښه دي راوړي وي.

ما به ورته بنورا پڅه كړي وه.

هغه څه و نه ويل:

ټوكر (دسترخوان) يې واخيست او دېره ته روان شو.

بي زده كړې پوی

بيا يې پر خپل مشر زوی غږ كړ:

د پيتيو كاسه را واخله او زما پسي دېرې ته راشه.

هغه هم كاسه واخيسته او دېرې ته روان شو.

توكر يې د جومات په انگر كې اوار كړ.

بيا يې ډوډۍ پر توكر كېښوده.

زوی يې هم د پيتيو كاسه پر توكر كېښوده.

بيا آغا گل و ويل:

خپل لاسونه په وياله كې پرېمنئ.

د تره ځامن يې اوچت او ويالي خوا ته روان شوو.

لاسونه يې پرېمنئ، بيا بېرته راغلل.

د توكر تر خوا كېناستل.

بيا يې زياته كړه:

د تره زو!

په كور كې پياز او مالگه لري؟

هغه و ويل:

هو!

بيا د تره زوی يې و ويل:

بي زده كړې پوى

الك ولېزه چې را يې وړي.

هغه خپل زوى ته و ويل:

چابک شه!

کورته لار، پياز او مالگه راوړه.

الك کور ته لار او لږ ځنډ وروسته يې پياز او مالگه راوړه.

بيا آغا گل د جبه چاکو را و وېست، پياز يې پاک او څو ټوټې کړ.

هغه يې پر ټوکر کېښود او مالگه يې پرې ودوروله.

بيا يې و ويل:

دا دى!

کولای شئ چې ترې خوند واخلي.

هغوى ښوډى وخوره.

بيا آغا گل کورته د ننه شو او ښځې ته يې و ويل:

زما تربرونو كړې وړې خبرې كوي.

تا بې تبي پيټي پاخه كړي و.

هغې و ويل:

لمړى:

په کور کې څه نه و.

بي زده کړې پوی

دويم:

زه څه پوهېدم چې ستا تربرونه راغلي دي.

ماشومانو، ما ته و ويل چې:

دېرې ته مېلمانې راغلي دي.

ما هم چې څه درلودل، هغه مې پاڅه کړل.

بيا آغا گل و ويل:

اوس تربرونه مې په دېرې کې ناست دي.

ژر چای دم کړه!

هغې و ويل:

چای تيار دی.

لږ گڼه ماته کړم، بيا بې يوسه.

بيا آغا گل و ويل:

دا پيالې دې ولې څو رنگه دي؟

هغې و ويل:

همدومره پاتې دي.

پېسې دې چې تر لاسه کړي، يوه درجن واخله، چې يو رنگه وي.

بي زده كړې پوي

هغه په غصه شو.

ويي ويل:

چای ورم، بيا به تا سره و گورم.

مجمه يي واخيسته او د كوره و وت.

چای يي دبرې ته يووړ.

تريرونويي چای و څښل او يوه گړی وروسته پاڅېدل.

آغا گل سره يي خدای پاماني وکړه او خپلو كورونو خوا روان شول.

آغا گل لوبني او توکر راتول بيا كور ته روان شو.

بنځه يي پر تناره ډوډی پورې كوي.

آغا گل لوبنی او توکر كېښود او په غصه د بنځي خوا روان شو.

بي له پوښتنې يي پرې وار وكړ.

نږدې وه چې په تناره كې و غورزېږي.

هغې ځان كلك او له تناره پاڅېده.

بيا يي له وښتانو ونيوه او پر لغتو يي پرې گذارونه پيل كړل.

هغې چيغې پيل كړې.

په دې وخت كې نورې كليوالي بنځي راتولي او آغا گل ته يي و

ويل:

بي زده ڪري پوي

د خدای نه وڊار شه!

هغه اميدوار ه ده.

د هغي په گڀه ڪي ماشوم دي.

بيا آغا گل و ويل:

زما تڙبرونه راغلي وو.

هغي بي تي پيئي پاخه ڪري و.

بيا بنحو و ويل:

بس ڪره!

وهل بس ڪره!

مونڙ به تري پوڻتنه وڪرو.

بنحو پوڻتنه وڪره:

آغا گل ريڻتيا وايي؟

هغي و ويل:

نه!

په ڪور ڪي بل ڇه نه و.

آغا گل هم د باندې و.

زه هم نه پوهيدم چي ڏوڪ راغلي دي.

بي زده كړې پوی

بيا بنځو و ويل:

د خدای په قار (قهر) ككړ شئ.

دا دې دومره كلکه و هلي ده.

كېدای شي، ماشوم يې له منځه لاړ شي.

هغه و ويل:

هيڅ بلا يې نه وهي.

هسي بانې (بهانې) كوي.

بنځو، هغه يې له وهلو خلاصه كړه.

څو دكيكي وروسته پرې درد راغی.

بنځو د امين گل مور ته غږ كړ كومه چې د سيمي كابله (قابله يا د

زېرون مرسته كونكي) وه.

هغه راغله او د آغا گل د بنځې سره يې مرسته پيل كړه.

مرستو كومه گټه و نه رسوله.

د هغي ماشوم مړ دنيا ته راغی.

په دې وخت كې آغا گل د كوره وتلی و.

بيا هغه د آغا گل پسي لاړه او هغه ته يې و ويل:

تو لانت دې پر تا وي.

دا دی، الك دې مړ پيدا شو.

بي زده كړې پوي

اوس کور ته راشه د کور او کفن غمه يې وکړه.
په دې وخت کې آغا گل په ژړا او خورا پښيमानه شو.
څه يې په لاس نه راتلل.
کور ته د ننه شو.
د کلي نارينه راتول شوو.
بيا د کلي ملا هم ورسېد.
ماشوم ته يې لمبا بيا کفن ورکړ او اديرې خوا روان شوو.
نارينه له ادېرو بېرته ستانه شوو.
د کلي بڼځو د آغا گل بڼځي ته، خواره تيار کړل.
او څو ورځې يې پالنه وکړه تر څو په پښو ودرېده.
څه وخت تېر شو.
هغه د سترگو په يوه ناروغۍ اخته شو.
د هغه د سترگو نه به اوبڼکي راتلي.
هغه د درملنې وس نه درلود، او نه هم په نږدې سيمه کې کوم د
سترگو روغتون و.
د داسې درملنې له پاره اړين و چې کابل ښار ته لاړ شي او د سترگو
په روغتون کې چې د دارالامان په واټ کې شتون درلود، لاړ شي.

بي زده كړې پوی

هغه د درملني، کابل بنار ته د موټر کرایي او کوتي نيوني پيسې نه درلودې.

نو ځکه هغه په ځايي طبابت لاس پورې کړ او په سترگو کې به يې رانجه پورې کول.

دا کار هغه ته کومه گټه نه رسوه.

خلکو ده ته د آغاگل په عوض، ژاولن ويل، کوم چې د اسلامي او انساني ادب نه لرې خبره او د تحقير(ذلت) سبب گرځېده.

هغه به د چا په خبرو پسې نه گرځېد او خپل کار به يې کوه.

يوه ورځ چې د يوه خان زوی د کابل بنار نه د ژمنيو رخصتيو تېرولو له پاره راغلی و، غوښتل يې چې څه نوې لوبه زده کړي.

الک ته د کلي همزولو د خره سپرېدل ښوول.

کلي الکانه هم خره د سپرېدلو په تخنيکونو نه پوهېدل چې د خان زوی ته يې ور زده کړی.

الکانه د خره سپرېدو سره عادت کړی و او کولای شو چې په ډېره ساده توگه پر خره سپور او گټه ترې واخلي.

د خان زوی کوشنی و.

الکانه به غوښتل چې هغه په يوه کوچني خره يا کوتي سپور شي، چې د لوېدو په وخت کې ژوبل نه شي.

د خان زوی څو ورځې تمرينونه وکړل او ونه توانېد چې په خره سپور او يا خرسواري زده کړي.

بي زده كړې پوی

یوه ورځ چې د خان زوی غوښتل د کلي مخ یا لوی دېرې کې په
خره سپور شي.

د آغا گل ورته پام شو.

الک نه شو کولای چې پر خره سپور شي.

هغه ورنږدې شو او وپي ويل:

خرسواری به خود هنر کار داره
مرزایی نیست که پر پر میخوانی

بیا آغا گل هغه نور هم نږدې شو او زیاته یې کړه.

دا کوتی دی او تر اوسه باري شوی نه دی.

ته نه شي کولای چې پر هغه سپور شي.

الک و ويل:

څنگه وکړم چې پر خره سپور شم؟

آغا گل و ويل:

په کوز کلي کې یوه کوچنی خر دی، خان صاحب ته و وایه چې هغه

درته وغواړي.

بیا زه درته خره د سپرېدو چل بنیم.

الک ومنه.

هغه کورته لاړ او د خان نه یې د کوچني خره غوښتنه وکړه.

بي زده كړې پوی

خان خپل کروندگر ته غږ کړ او ويي ويل:
ژر کوز کلي ته لاړ او ژېړگل نه د کوچني خره غوښتنه وکړه.

کروندگر ومنه.
هغه کوز کلي ته روان شو.

الک و ويل:
زه هم د سره ځم.

کروندگر و ويل:
نه!
هلته غټ غټ سپيان دي.
کيدای شي، تا وداري.

بيا الک و ويل:
خير!
زه به په دېرې کې ستا انتظار وکړم.

کروندگر خوشحاله شو او الک ته يې و ويل:
سمه ده!
زه به ډېر ژر بېرته راشم او خر به هم له ځانه سره راوړم.

الک په دېرې کې په ټال خوړلو بوخت شو.
دوي گړی تېرې شوي.
د کروندگر کوم درک نه و.

بي زده كړې پوی

په دې وخت کې خان هم دېرې ته راغی.
هغه د الک نه پوښتنه وکړه:
خريې راوست؟

الک و ويل:

نه!

تر اوسه يې نه دی راوستی.

خان خپلې گړۍ ته وکتل.

بيا يې الک ته و ويل:

پوره دوي گړۍ شوي چې کروندگر تری تم شوی دی.
کېدای شي چېرته په غورو کې ډوب شوی او خريې له ياده وتی
وي.

الک و ويل:

کېدای شي.

هغه ستا کروندگر دی.

په دې وخت کې کروندگر ښکاره شو او د خره غاړه کې يې د شولو
د واښو وندنی اچولی او هغه د دېرې خوا ته روان دی.

کروندگر ورو، ورو دېرې ته نږدې شو.

خان و پوښتل:

بي زده كړې پوی

چېرته ورک وي؟

پوره دوي گړی تېرې شوې.

کروند گر نور هم نږدې شو.

هغه خان ته سلام و اچاوه.

بيا يې و ويل:

خر د ژپړگل زوی، ژرندې ته وړی و.

زه هم ورپسې لارم.

د ژپړ گل زوی ماته و ويل:

لږ صبر وکړه!

اوره لږ پاتې دي.

اوره به خلاص، بيا به د اوږو گوډی په خره بار کړو.

اوره به کورته يوسم، بيا به خر تا ته در کړم.

په دې وخت کې آغا گل هم راورسېد.

هغه کروند گر ته و ويل:

د خره کته چېرې ده؟

الک نه شي کولای پر خره سپور شي.

هغه بناري الک دی او هيڅکله پر خره نه دی سپور شوی.

خان و ويل:

هو!

آغا گل رښتيا وايي.

اله !

بي زده کړې پوی

بېرته لار شه او د خره کته راوړه.

کروندگر بېرته کوز کلي ته روان شو.
هغه د زېر گل ور (دروازه) و ټکوه.
ژېر گل د باندې شو.

کروندگر هغه ته سلام وچاوه.

ژېر گل هم د هغه سلام ته وعلیکم و ویل.
بیا يې زیاته کړه.
خیرت خو به وي، چې سا دي هم بنده، بنده کېږي؟

کروندگر و ویل:
خیریت دی.
خان صیب ولېرلم چې د خره کته راوړم.

هغه په خندا شو او ويې ویل:
د ننه راشه!
کروندگر کور ته د ننه شو.

ژېر گل هغه ته و ویل:
د تناره کوټې سره د هغه خره کته پرته ده، ته کولای شي چې هغه
واخلي او د ځانه سره يې یوسي.

بي زده كړې پوی

کروندگر د تناره کوتې ته نږدې شو، کته یې د ځمکې نه اوچته او
په اوره یې کېښوده.
بیا د کوره د باندې شو.
مخ په ډېرې یې حرکت وکړ.
ډېرې کې ورته خان، آغا گل او الک انتظار کوو.

کروندگر ډېرې ته ورسېد، کته یې په ځمکه کېښوده.
آغا گل ته یې غږ کړ:
ته کتې خوا ته و درېره.
زه خر راولم.

کروندگر خر ونيو او ډېرې ته یې راوست.
بیا یې آغا گل ته و ویل:
ته خر ونیسه او زه به پرې کته و ترم.

آغا گل و منه.
هغه خر ونيو او کروندگر پرې کته و تړه.

بیا آغا گل و ویل:
الکه دلته راشه!

الک نږدې شو.
آغا گل و ویل:
مخکې له دې چې پر خره سپور شي، لمړی د خره کین خوا ودرېره.

بی زده کړې پوی

د خره کین غورن پر خپل کین لاس و نیسه او د هغه غورن پرې لکه
کړی د حرکت په شان تاو کړه.

بیا راسته پښه دې جگه او پر خره سپور شه!
کوم وخت چې پر خره ښه سپور (کیناستې) شوی، د خره غورن خوشي
کړه.

کومی خوا دې چې غوښتل، خر بوزې د هغه په مخالفې خوا په
اورمپړ و وهه.

خر بیا ستا د خوښې خوا ته ځي.

که و غواړې چې خر تېزه منډه کړي، ته کولای شي خر په شا په
کوچنۍ لښته و وهي او یا هم دواړه پښې دې، کومی چې د خره د
خپټې په دواړو خوا زورنډې دي، سره نږدې کړې او بیا یې بېرته
کړي، خر منډې وهي.

کوم وخت دې چې غوښتل خر ودروي، بیا ورته اوش و وایه.
خر درېږي.

ته کولای شي خر د غورن نه ونیسي او غورن یې پرې تاو او ټینګ
ونیسي، بیا ترې ښکته شي.

کوم وخت چې ترې ښکته شوي، بیا د خره غورن خوشي کړه.

بیا یې د الک نه پوښتنه وکړه:

پوی شوي؟

الک و ویل:

هو!

پوی شوم.

بي زده کړې پوی

آغا گل و ویل:

سمه ده!

اوس پر خره سپور شه.

الک و منه او څرنګه چې هغه ته آغا گل سبق ویلی و، پر خره سپور شو.

هغه څو دورې په دېرې کې وکړې.

بیا آغا گل و ویل:

د نن له پاره هم دومره بس ده.

اوس ما بنام نږدې دی.

بنه به وي چې خر ودروي.

الک خر ودراره او له خره بنکته (کوز) شو.

بیا آغا گل و ویل:

آفرین!

دا دی، اوس دې خر سوارې هم زده کړه.

بیا به کابل کې خپل همزولو ته وایې چې، په کلي کې مې خر سوارې هم یاده کړه.

الک په خندا شو او وېي ویل:

هو!

آسانه کار نه و.

بي زده کړې پوی

خان پر کروندگر غږ کړ:

خر بېرته یوسه!

ژېړگل ته و وایه چې، سبا مازیگر یې دېرې ته راولي، تر څو الک
پرې تمرین وکړي.

کروندگر ومنه.

هغه د خره سره کوز کلي خوا روان شو.

څه ځنډ وروسته کوز کلي ته ورسېد.

د زیړگل د کور وړ یې و ټکوه.

د ژېړ گل زوی د باندې شو او کروندگر ته یې سلام وچاوه.

کروندگر هم د هغه سلام ته وعلیکم و ویل.

بیا کروندگر د ژېړ گل زوی ته و ویل:

مننه کوم.

دا دی خر دې و نیسه.

همدا راز خان صیب ویل چې:

سبا مازیگر هم خر بر کلي ته راوله، چې الک پرې سپور او تمرین
وکړي.

هغه ومنه!

بیا یې و ویل:

سمه ده!

زه به یې په خپله راولم او څه نور چلونه به هم ورته زده کړم.

بي زده کړې پوی

کروند گر مننه وکړه، زېرگل د زوی نه يې خدای پاماني واخيسته او
بر کلي ته روان شو.

څو دکيکي نه وې تېرې شوي چې هغه بر کلي ته ورسېد.
لمړی دېرې خوا روان شو، چېرته چې خان او آغا گل هلته وو.
کروند گر نږدې شو او سلام يې واچاوه.

خان د هغه سلام ته وعلیکم و ويل.

بيا يې و پوښتل:

تا ژېرگل ته و ويل چې سبا هم خر راولېږي؟

کروند گر و ويل:

هو!

د ژير گل زوی و ويل چې زه به سبا او څو ورځې نورې هم خر د
مازيگر خوا دېرې ته راولم تر څو الک پرې سپور او خر سواړي
په بنه توگه زده کړي.

بيا يې زياته کړه:

زه به ورته نور چلونه هم و بنيم تر څو پوخ استاد شي.

خان د کروندگر نه مننه وکړه.

په دې وخت کې د کلي ملا امام ماښام د لمانځه آذان وکړ، خان او
نور کسان هم راټول او جومات ته د لمانځه ادا کولو له پاره د ننه
شول.

لمونځ خلاص شو.

هر څوک کلي ته د ننه او خپلو کورونو خوا روان شوو.

بي زده كړې پوي

د ژېړگل زوی به هر مازیگر خپل خر بر کلي ته راوسته او د الک سره به يې د خره په سپرېدو کې مرسته کوه او هغه ته به يې نوي چلونه هم بنودل.

پوره يوه میاشت تېره شوه.
د سرو سیمو د بنونځيو، پیل وخت ورسېد.

الک هم مجبور و، چې کابل ته لاړ شي.
دوي ورځي وروسته هغه کابل ته لاړ.

بنونځي پیل شوو.
الک به نورو ټولگيو الوته د خره د سپرېدو کيسې کوي.
د هغه کيسې د نورو له پاره ډېر په زړه پوري او د خندا وړ وي.

څو کاله تېر شو.
الک لږ څه غټ (ستر) شو.
بيا يې د ژمنيو رخصتو وخت راورسېد.
پریکړه يې وکړ چې بيا خپلي پلرنی سيمي ته لاړ شي.

الک خپلي مور ته و ويل:
هسي د ژمي رخصتی را ورسېدي.
غواړم سبا وختی د دوي میاشتو له پاره خپل کلي ته لاړ شم.
مور يې ورته و ويل:
ستونزه نه شته!

بي زده كړې پوی

نامنوني به نه کوي.

تر څو خلک د ستونزو سره مخامخ نه کړي.

الک ومنه.

بيا مور يې زياته کړه:

دوي مياشتي چي تېرې شوي، خپله کابل ته راشه.

الک و ويل:

سمه ده موري.

ماينام شو.

الک د شپي وختي بیده شو او سهار وختي د لمونځ ادا کولو له پاره

پاڅېد.

لمړی يې اودس وکړ بيا وروسته يې د انگر ور (دروازه) خلاصه او

جومات ته لاړ، کوم چي د هغه د کور خوا ته ډېر نږدې و.

الک لمونځ په جمع ادا بيا بېرته کور ته ستون شو.

د سهار چای يې و څښه.

بيا يې د مور، مشري خور او مشر ورو نو نه خدای پاماني واخيسته

او د کور نه د باندې شو.

په دې وخت کې د هغه پلار په دولتي دندې کندوز ښار کې بوخت

و.

الک لمړی د کلي پوخ سرک ته ورسېد په ملي بس کې سپور او د

ښار د پل و باغ عمومي سيمي کې ترې کوز شو.

بيا په پښو د پل محمود خان خوا ته روان شو، چېرې چي د هغه د

ولايت د موټرو اډه وه.

بي زده كړې پوی

هغه په لاره کې چابک گامونه اخیستل تر څو وختي خپل کلي ته ورسېږي.

څو دیکي وروسته ادې ته ورسېد.
هغه په بس کې وخوت او د کړکۍ خوا ته کېناست.
په هغه وخت کې د بس کرایه شل افغانۍ وه.

موټر پک شو او درېور غږ کړ:
څوک خو به نه وي پاتې؟

خلکو و ویل:
نه!
ټول پوره دي.

بیا کلیندر و ویل:
یوه دعا د خیر!

خلکو د سفر دعا وکړه او موټر هم د سرای نه و وت.
پاڅه سړک ته و وت او مخ په زاړو مکرویانو یې حرکت وکړ تر
څو بیا د پول نه واورې او د پلچرخي سړک ته موټر سم کړي.

موټر(بس) نوی و، او خورا ښه مزل یې کوه.

درې گړۍ وروسته د قرغیو ولسوالۍ د سرخکانو پول نه واوښت.

بي زده کړې پوی

په دې وخت کې الک پر دريوږ غږ کړ:
موټر وانه!

د گوله خپلو سيمې کې موټر ودر وه.

زه بنکته کېږم (کوزيرم).

موټروان و ويل:

سمه ده الک!

موټر سيمې ته ورسېد.

کلينډر غږ کړ:

هم دلته کوزيرې؟

الک و ويل:

هو!

الک د موټر نه بنکته شو.

د هغوی کلي ته د اوس په شان پوخ سپرک نه و.

ټول کليوال به د گوله خپلو سيمې کې د موټر نه بنکته کېدل او په

پينو به خپلو کورونو ته تلل.

الک هم په پينو خپل کلي خوا روان شو.

نيمه گړی وروسته کلي ته ورسېد.

وخت غرمه وه.

هغه هم ډېر وړی شوی و.

د کشر خان کور ته ورسېد.

هر چا به ورته ويل:

ستړی مه شي.

په خبر راغلي.

بي زده کړې پوی

یواځې راغلي یې او که نور څوک هم در سره شته؟

هغه به ویل:

مننه کوم.

یواځې راغلی یم.

الک د کشر خان انگر ته د ننه شو.

د کشر خان بنځې سترگې په هغه ولگېدې.

هغه ور نږدې شوه.

الک ورته سلام واچوه.

هغې سلام ته یې وعلیکم و ویل.

او د هغه سر یې مچو کړ.

بیا یې و ویل:

ته پر ټغر کینه!

زه به اوس بوډی و باسم او ټول به یې و خورو.

بیا یې الک ته و ویل:

کولای شې دوی نارنج هم له ونې وشکوي.

الک د نارنج غټې ونې خوا روان شو، کومه چې د بیالي په غاړه

شتون درلود.

هغه دوی داني نارنج وشکول او بېرته ټغر خوا، راغی.

بي زده كړې پوي

د كشر خان بنځي ټوكړ او ار كړ.
هغي كرت او وگره پخه كړې وه كوم چې د الك دېره خوښېده.
د وگرې (اوگرې) سره تازه شوتله او گلپي هم و.

هغي الك ته و ويل:
مخ او لاس دې په وياله كې پرېمنځه!
ژر بېرته راشه چې كتغ سور نه شي.

الك خپل مخ او لاسونه په ويالي كې پرېمنځل او ټوكړ (دستر خوان)
ته نږدې شو.

هغي نارنجان پرې او پر ټوكړ يې په غاب كې كېښودل.
د تناره گرمه (توده) گرده ډوډۍ يې هم را وڅيسته او الك خوا ته
يې نږدې كړه.

په دې وخت كې كشر خان هم ورسېد.

لمړۍ ويالي خوا ته روان شو.
لاسونه يې په وياله كې پرېمنځل او د ټوكړ (دستر خوان) خوا ته
كېناست.

هغوى په خورا خوند د كرت او وگرې په خوړلو پيل كړ.
هغوى به سابه او گلپي هم خواړه او نارج به يې پرې زېښه.

هغوى ټول ماړه او د شكر دعايې وكړه.

بي زده کړې پوی

د کشر خان بنځي توکر ټول کړ.
بيا يې شين چای د گړې (گورې) سره راوړ.
چای هم ډېر خوندور و.

لږ ځنډ وروسته کشر خان و ويل:
راځه چې د باندې ډېرې خوا ته لاړ شو.

الک پاڅېد.

خان مخکې او الک ورپسې روان شو.
هغوی د کلا و وتل.
ډېرې کې پر کټ کېناستل.

کوم چا چې الک نه و ليدلی، هغه ته به يې ستړي مشې (بنه)
راغلاست) ويل او هغه د کورنۍ پوښتنه به يې کوه.

الک به هم مننه کوه.
وخت تېر شو، مازيگر بيا ماښام شو.
د ماښام د لمانځه نه وروسته هغه د کشر خان سره يو ځای کورته د
ننه شو.

کوټې ته د ننه او د الکين خوا ته کېناست.
په کلي کې برېښنا، نه وه.

بي زده كړې پوي

چاه الكين او چا به د تيلو مورک څراغ بل كړی و.
ټولو به د شپي ډوډۍ د ماينام لمونځ نه وروسته خوره، تر څو د رڼا
اړتيا ورته لږه وي.

خلک به وختي ويده كېدل او سهار به هم وختي له خوبه پاڅېدل.
كړۍ (ساعت) هم د اوس په شان ارزانه او پرېمانه نه ول.

ټولو خپل ځانونه د چرگانو د آذانونو سره سم عادت كړي وو.

الك هم د شپي د ډوډۍ خورو نه وروسته، وختي بيده شو.
هغه د نورو په شان له خوبه وختي پاڅېد.
اودس يې د انگر په وياله كې وكړ.
بيا لمانځه ادا كولو د پاره كلي نه و وت.
هغه د كلي جومات ته لاړ او الله يې په جمع لمونځ ادا كړ.
بيا بېرته كور ته راغی.
په انگر كې يې د بتو (بتكو) ننداره كوه، كومي چې د انگر په ويالي
كې يې لامبو وهي.

بتي بچيان هم درلودل چې خورا ښكلي او په زړه پورې ول.
هغوی د خپلي مور پسي لامبو وهي.
كله به يې مهيانو بچو نيولو له پاره اوبو لاندې غوتي هم وهي.
الك په ننداره بوخت و.
شاو خوا چرگان، چورگوري، قانسونه، پيل مرغان او كوترې
گرځېدې.

په دې وخت كې كشرخان كورته د ننه شو او ويې ويل:

بي زده كړې پوی

مرغان څنگه دي؟

الک و ويل:

خورا بشکلي او په زړه پورې دي.

بيا الک وپوښتل:

هگی اچوي؟

کشر خان و ويل:

هو!

الک و ويل:

دا قانسونه او پيل مرغان بنيم.

کشر خان و ويل:

هو!

نوي په هگیو راغلي دي.

بيا کشر خان د خپلې بنځې نه پوښتنه وکړه:

د پيل مرغانو او قانسونو هگی شته؟

هگی و ويل:

هو!

کشر خان و ويل:

نن سهار د چای په وخت کې الک ته د پيل مرغ دوي هگی و ايشوه،

او سبا به ورته د قانسو هگی و ايشوي.

بي زده کړې پوی

بيا به وروسته په يوې ورځ د بتې او په بله ورځ هغه ته د چرگانو
هگۍ و ايشوي.

هغې و ويل:

سمه ده!

زه به کوبنښ وکړم تر څو الک، خوشحاله وي.

بيا يې الک ته و ويل:

ته کوټې ته لار شه او زه به درته هگۍ و اېښوم.

الک ومنه او کوټې ته د ننه شو.

د کشر خان بنځه کوټې ته راغله او ټوکر (دسترخوان) يې اوار کړ.
د ټوکړۍ نه يې د تناره توده ډوډۍ واخيسته او پر ټوکر يې کېښوده.
هغې خپلو ماشومانو ته هم غږ کړ او ويې ويل:

هله ژر شئ!

ويالې ته لار، خپل مخ او لاسونه الته پرېمنځئ، بيا ژر بېرته راشئ
زه به ستاسو په پيالو کې تودې شيدې تويې (واچوم) کړم.

کوچنيان ويالې خوا ته روان شوو.

د کشر خان بنځې، شيدې په پيالو کې و وېشلي.
لږ کوچ يې هم په غاب کې د الک مخې ته کېښودل.
بيا يې پرې شکره وشينده.

هغه ته يې و ويل:

بي زده كړې پوی

ته په خوړو پیل کړه، زه به درته هگی هم راوړم.

هغه د خایه پاڅېده او د نغري خواته روانه شوه.
هگی یې د کتوي نه په کاچوغي واخیستې او بل لوبني کې یې
کېښودې.

بیا د سرولو د پاره ویالې ته روانه شوه.
د ویالې پر ژۍ کېناسته او لوبنی یې اوبو ته کوز کړ.
هگی یې سرپکړې، بېرته پاڅېده او د کوتې خوا ته روانه شوه.
هگی یې د الک مخې ته کېښودې.

الک و ویل:

او!

دا څومره غټې هگی دي.
ما هیڅکله داسې هگی په سترگو نه وې لیدلي.

کشر خان و ویل:

د غټو مرغانو هگی هم غټې وي.

الک یوه هگی له پوسته کړه او غاب کې یې کېښوده.

بیا یې و ویل:

چاره شته؟

ماشومانو و ویل:

هو!

شته!

بي زده كړې پوي

الك و ويل:

و ويل:

ماته يې راوړه.

يوه ماشوم پاڅېد او چاره يې راوړه.

الك چاره واخيسته او هگي يې پرې، توتېه توتېه كړه، مالگه يې

واخيسته او پر هگي يې وشينده.

بيا يې پر خوراك پيل كړ.

دا سهار چای د كابل ښار نه ډېر توپير درلود، خورا خوندي او قوي

و.

چای نه وروسته د كوتي نه د باندي شو، څو دكيكي يې په انگر كي

تېرې، بيا د انگر نه د باندي او وروسته د كلا نه هم و وټ.

ډېرې ته لاړ.

اته د خپلو همزولو سره په كيسو او لوبو بوخت شو.

په دې وخت كي هغه بوډا كرونديگر راغی او الك ته يې ښه

راغلاست و وايه.

الك هم د هغه نه مننه وكړه.

بيا يې په ياد شو چي درې كاله مخكي يې هغه ته كوچنی خر د

سپرېډو له پاره كوز كلي نه راوستی و.

الك كرونديگر ته و ويل:

كيدای شئ هغه كوچنی خر ماته له كوز كلي راولي تر څو پرې

سپور او تمرين وكړم.

بي زده كړې پوی

کروندگر خپه شو او ويي ويل:
هغه کوشنی خر پروسبرکال مردار شو.

الک و پوښتل:
هغه مو چپرته خخ (بنخ) کړی دی.
غواړم د هغه قبر ته لار شم.

کروندگر د خپگان په حال کې په خدا شو.
هغه الک ته و ويل:
دلته خر څوک نه خخوي (بنخوي).

بيا الک و پوښتل:
د هغه مری مو څه کړ؟

کروندگر و ويل:
د هغه په پښه کې مو پری واچوه او د سيمې نه لږ لري مو په بنجر
پتي کې واچاوه.
د شپې له خوا ورته د کليو سپي را ټول شول او د هغه د غوښو په
خوراک يي پيل کړ.
د ورځې خوا سهار وختي ورته غټ مرغان راکوز شول.
دې مرغانو ته زمونږ په سيمه کې لوڅ سري مرغان (کل مرغ)
وايي.
دا مرغان ډېر غټ او اوچته الوزي.

الک و پوښتل:

بي زده كړې پوى

دا مرغان چپرته ژوند كوي.

كروندگر و ويل:

دا مرغان په لوړو غرونو كې ژوند كوي.

الك و ويل:

هغوى څرنگه پوى شول چې خر مردار شوى او چپرته دى؟

كروندگر و ويل:

هغوى شپه په غرونو كې تېروي، د ورځې خوا اوچته الوزى او په اوا (هوا) كې دورې وهي.

هغوى ډېرې تېزې سترگې لري او كولاى شي چې د ځمكې پر مخ بنكار و ويني.

كوم يو يې چې بنكار پيدا كړي، د بنكار په مخ تپتېږي (رابنكته كپړي) نور يې هم د هغه پسې ځمكې او د بنكار خوا ته رابنكته كپړي.

هغوي د غټو مشوكو په درلودلو سره كولاى شي د مړه شوي ايوان(حيوان) غوښې و شكوي او ويې خوري.

الك و پوښتل:

لوڅ سري مرغان به د پيل مرغ (فيل مرغ) په اندازه وي؟

كروندگر و ويل:

لږ څه به ترې غټ وي.

بي زده ڪري پوي

الڪ و ويل:

دومره چي غٽ دي، ڇنگه الوزي؟

ڪروندگر و ويل:

هغوي لمريٰ په ڄمڪه ڪي منڊي وهي، ورو، ورو وزرونه غوروي

او پيني له ڄمڪي لوروي.

وروسته له ڄمڪي لورپري.

بيا ڪروندگر و ويل:

د الوتڪي الوتنه دي په اوايي (هوايي) ڳر ڪي ليدلي ده؟

الڪ و ويل:

نه!

مگر ڪيسه مي اوربدي ده.

اوس پوي شوم.

ٿول د الله (ج) قدرت دي.

بيا الڪ و پوئتل:

اڍوڪي بي ڇه شول؟

ڪروندگر و ويل:

هغه سورگل د ڊم (نائين، نايي يا سلمان) زوي دي په ياد دي؟

الڪ و ويل:

هو!

په ياد مي دي.

بي زده كړې پوی

په هغه څه شوي دي؟

کروندگر و ویل:

هیڅ!

کومه خبره نه شته!

هغه اډوکی ټول او په بازار کې یې و پلورل.

په پیسو یې تیل او مالگه واخیسته.

خبرو او اترو دوام درلود چې په دې وخت کې آغا گل هم ورسپد.

آغا گل ویل:

خبری مو خلاصې شوي؟

کروندگر و ویل:

هو!

زمونږ خبرې خلاصې شوي.

بیا یې زیاته کړه، تا څه ویل غوښتل؟

آغا گل و ویل:

نه!

ما څه خاص ویل نه غوښتل.

غوښتل مې چې د خان زوی ماته لیک (خط) ولیکي.

بیا یې و ویل:

راځه!

پر کت کینه!

الک پر کت کیناست او آغا گل ته یې و ویل:

بي زده کړې پوی

زما سره خو اوس کاغذ او کلم (قلم) نه شته.
آغا گل و ویل:
کومه ستونزه نه شته.
زه کورته ځم او ډېر ژر به کاغذ او کلم (قلم) راوړم.

الک و ویل:
ته یې په خپله ولیکه!
پر مایې ولې لیکې؟

آغا گل و ویل:
زه خو بې زده کړې یم.
زه نه ښوونځي ته تللی یم او نه مې په جومات کې زده کړې، کړي دي.
که زما لیک او لوست زده وی، ته به مې نه په عذابه وي.

الک و ویل:
سمه ده!
زه خو په پښتو ژبه نه شم لیکلی.
زه ښوونځی په دري (پارسي) ژبې وایم.

آغا گل و ویل:
کومه ستونزه نه شته.
په پارسي یې ولیکه.

الک و ویل:

بي زده کړې پوی

سمه ده!

کاغذ او قلم راوړه.

آغا گل کلي ته د ننه شو.

څه ځنډ وروسته بېرته را ووت.

يو زورکلم (قلم) او کاغذ يې راوړ.

بيا يې الک ته ورکړ چې خط وليکي.

آغا گل به ويل او الک به هم ليکنه کوه.

ليک خلاص شو.

الک آغا گل ته وويل:

همدومره و.

هغه وويل:

هو!

همدومره و.

الک ليک آغا گل ته ورکړ او ويې ويل:

دا دی د ستا ليک.

آغا گل وويل:

ليک بېرته واخله!

الک حيران شو او ويې پوښتل:

څه خبره ده؟

بي زده کړې پوی

آغا گل و ویل:

کومه خبره نه شته!

مخکې له دې نه چې لیک واخلم او ويې لېږم، ته ما ته دا لیک ولوله چې کومې تېروتنې او ستونزې په کې نه وي.

الک لیک واخيست.

ډېر حيران شو.

لږ سوچ يې وکړ او په زړه کې يې و ویل:

دا چې بي زده کړې دی، څنگه کولای شي زما تېروتنې سمې کړي. هغه خو په دري (پارسي) هم نه پوهېږي. بيا يې سوچ بند او د لیک په ويلو يې پيل کړ.

الک به لیک لوسته او آغا گل به د هغه نیمگړتیاوې په گوته کوي او هغه ته به يې ویل:

دا لغت ناسم دی ته باید داسې وليکې، ځکه چې هغه سړی مشر او د احترام وړ دی.

الک تېروتنې سمې کړې بيا يې آغا گل ته لیک ورکړ او ويې ویل:

هر څه سم او د ستا په زړه شو.

آغا گل و ویل:

اوس دا بل کاغذ واخله او د پخواني کاغذ نه يې، دغه نوي کاغذ ته ولېږدوه.

بي زده کړې پوی

خُکه چي بد بناري؛
کېدای شي چې هغه کس ما او ستا پورې و خاندي.

الک ومنه.
هغه ټول لیک بیا (له سره) ولیکه.
بیا یې آغا گل ته ورکړ.

آغا گل و ویل:
دا دی، اوس بڼه شو.
د الک نه یې مننه وکړه او د هغه سر یې مچ کړ.

آغا گل لیک واخیست، په سبا یې واستاوه او ډېر خوشحاله شو.

خو ورځې تېرې شوې.
د لیک ځواب راغی.
آغا گل د خان زوی پسي خپل مشر زوی ولېږه.
هغه خپل زوی ته و ویل:
خان زوی ته و وایه چې یو ځل دلته راشي.

هغه لار او الک ته یې و ویل:
زما پلار غواړي چې ته زمونږ کور ته راشی.

الک ومنه.
هغوی دواړه د آغا گل کور خواته روان شوو.
د انگر مخ ته آغا گل هم ولاړ و.

بي زده ڪري پوي

هغه الڪ ته بنه راغلاست و ويل.

الڪ هم مننه وڪره.

بيا آغا گل زياته ڪره.

دلته پر نيمڇي ڪينه!

الڪ پر نيمڇي ڪيناست.

بيا آغا گل هغه ته ليڪ ورڪر او ويي ويل.

دا ليڪ ماته ولوله چي ڇه بي په ڪي ليڪلي دي.

الڪ ليڪ واخيست او په لوستلو بي پيل ڪر.

په ليڪ ڪي د آغا گل له پاره بنه زبري و.

هغه دبر خوشحاله شو.

بيا بي خپلي بنڇي ته و ويل:

اله (هله) تود چاي، توت او چارماغ (چهارمغز) راوره.

هغي ژر چاي دم، توت او چارماغ بي هم راورل.

تولو چاي په خوند و څنبل.

بيا الڪ و ويل:

کولای شم دبري ته لار شم؟

آغا گل و ويل:

هو!

بي زده کړې پوی

مگر لږ صبر وکړه!
هغه ودرېد.

آغا گل د هغه په جب (جیب) کې توت او چارماغ واچول.

الک مننه وکړه او د کلانه ووت.
لمړی دېرې ته لار او د نورو همزولو او کوشنیانو سره په لوبو بوخت شو.

سبا وختي آغا گل د هغه کس د لیدو له پاره لار، کوم چې نوي دنده یې د سرخکانو سیمې د لارې حق (حق العبور) کې اخیستي وه.
دا حق العبور د سوداګرۍ وزارت پورې اړوند (تړلی) و.
د آغا گل ملګری الته د حق العبور د مدیر په توګه نوی ګمارل شوی و.

آغا گل په پښو سرخکانو ته لار.
الته یې له یوه کس نه د مدیریت دفتر پوښتنه وکړه.
کس و ویل:

دغه کوټه وینئ!

آغا گل و ویل:

هو!

هغه کوټه په خپله د مدیریت دفتر دی.
آغا گل ډېر خوشحاله او دروازي ته نږدې شو.

الته یوه کس پرڅوکی د باندي ناست و.

بي زده کړې پوی

آغا گل کس ته نژدې او ويې ويل:

مدیر صیب شته؟

کس و ويل:

هو!

آغا گل و ويل:

کولای شم د هغه سره وگورم؟

کس و ويل:

ته څوک يې او د څه له پاره ور سره وينې؟

آغا گل و ويل:

ورته و وايه چې آغا گل راغلی دی، غواړي چې د تاسره وگوري.

کس و ويل:

ته څو دیکي دلته انتظار وکړه.

هغه ومنه او ودرېد.

کس د ننه شو او پیغام يې مدیر ته ورساوه.

مدیر و ويل:

ورته و وايه چې راشي.

کس د باندې شو، او ويې ويل:

هه!

د ننه شه!

آغا گل هم د ننه شو.

مدیر له خپل ځایه پاڅېد او د آغا گل سره يې روغېر وکړ.

بيا يې هغه ته و ويل:

دلته پر څوکی کېنه.

بی زده کړې پوی

آغا گل پر څوکي کېناست.

مدیر پر چایچي غږ کړ او ويي ويل.

آغاگل ته شين چای راوړه.

څو دکيکي وروسته چایچي، چای راوړ.

د آغا گل پیاله يي ډکه کړه او بيا وروسته يي مدیر او نورو مامورينو ته چای و ویشه.

يوه چکی توره گره (گوره) يي له کڅوړې راواخيسته او پر ميز يي کېښوده.

بيا يي د گړي ماتولو تيره واخيسته او گره يي څو ټوتي کړه.

گره يي په غاب کي واچوه او د آغا گل مخي ته يي کېښوده.

آغا گل د چای په څښلو پيل کړ.

مدیر هم د خپل په کارنو بوخت شو.

لږ وروسته يي پر آغا گل غږ کړ او ويي ويل:

په څه کار او بار بوخت يي؟

هغه و ويل:

صیبه!

اوزگار يم.

او هيڅ کار نه لرم.

بيا مدیر و ويل:

غواړي چي زما سره کار وکړي؟

بي زده کړې پوی

هغه و ویل:

هو!

څه کار وکړم.

مدیر و ویل:

دلته د پېښور نه د مېوې او نورو کاروبار(تجارتی مالونو) موټر راځي او ځي، ته به یې گوري چې په موټر کې څه بار، له کومې خوا راغلی او چېرته ځي.

همدا راز ته به د هغه د دريور سره یوځای راځي.

کوم وخت یې چې د ټکس پیسې تحویلي کړي، بیرته به ور سره ځي او د حق العبور پولیس ته به وايي چې دغه دريور پارچه کړي او ورته اجازه ورکړه چې لاړ شي.

هغه و ویل:

سمه ده!

بیا مدیر و ویل:

دلته مونږ ټول د شپې او ورځې کار کو، ته هم خپله بستره او جامې راوړه.

ته کولای شئ چې خپل کت هم راوړي.

آغا گل ډېر خوشحاله شو.

بیا یې مدیر ته و ویل:

دا کار خو به د تل له پاره وي؟

بي زده کړې پوی

مدیر وخنډل او ويې ويل:

نه!

په دې نړۍ کې هيڅ کار تل د پاره نه وي.

هر کار پای لري.

تر څو چې زه دلته يم، ته به هم زما سره وي.

آغا گل خوشحاله شو.

هغه و ويل:

اوس کولای شم چې کور ته لاړ شم او خپله بستره او څه کالي

راورم؟

مدیر و ويل:

سمه ده!

لاړ شه!

سبا وختي راشه.

آغا گل د مدیر نه خدای پاماني واخيسته او د دفتر نه ووت.

په لاره کې به يې له ځانه سره ويل:

شکر خدايه!

په رښتيا چې ډير مهربانه يې.

زما هيڅ باور نه راته چې ما بي زده کړي ته کومه دنده په دولت

کې پيدا شي.

خو الله مهربانه شو.

مدیر ته دې خدای خیر ورکړي.

زه به هم هغه او دولت ته په خورا مينه او صداقت کار وکړم.

بيا يې په سوچونو پيل کړ.

بي زده کړې پوی

لمړۍ تنخوا مې چې واخيسته کوتي ته به پرې گيلم واخلم، ځکه چې
د کوتي نيمڅي خورا زور شوی او څو ځايه پيوند شوی هم دی.
مونږ د ميلمنو په راتگ ډېر شرمېږو.
هر څوک ځانته سيال او شريک لري.
لور مې هم مخ په پيغلتوب ده.
که چېرې رايياران راشي، کېدای شي زمونږ پر نيمڅي و خاندي.
بيا به راييارۍ ته را نه شي.
هغوی به نورو ته و وايي.
زمونږ لور به کور کې زړه شي.
په سوچونو، سوچونو کور ته ورسېد.
لمړۍ ډېرې ته او بيا د جومات مخي ته لار.
څوک نه و.
هرڅوک په خپل کارونو بوخت ول.
بيا ويالې ته نږدې شو.
لاسونه يې بډ وهل.
مخ اولاس يې پرېمنځه.
بيا ودرېد.
پايڅي يې بډ وهې او په وياله کې گډ شو.
څو گامه يې واخيستل.
بيا د ويالې ژۍ ته نږدې شو.
خپلې خپلې يې رانږدې کړي.
بيا يې په پښو کړې او کور خوا ته روان شو.
کلا ته ننوت.
په خوشحالی سره خپل کوچني انگر ته د ننه شو.
ماشومان يې ور نږدې شول.

بي زده كړې پوی

هغه ته بڼه راغلاست و وايه.

هغه هم مننه وكړه.

په دې وخت كې د هغه بڼه د تناره په سر ناسته او ډوډۍ يې پخوې.

هغه تناره ته نږدې او بڼې ته يې و ويل:

الله مهربانه ذات دى.

بڼې يې و ويل:

بي له شكه!

بيا يې و پوښتل:

څنگه نن خوشحاله بڼكارې؟

آغا گل و ويل:

ما دنده تر لاسه كړه.

هغې و ويل:

چېرته او څنگه؟

آغا گل و ويل:

په سرخكانو كې د مدير صيب سره.

هغه هم خوشحاله شوه او ويې ويل:

كله به دنده پيلوي؟

هغه و ويل:

سر له سبا نه.

بي زده کړې پوی

بنځي يې و ويل:

څومره بڼه!

چا ته مه وايه چې د سترگو(نظر) دې نه کړي.

هغه و ويل سمه ده.

بيا يې زياته کړه.

کالي دې هم خیرن دي.

د ډوډۍ پخولو نه وروسته به درته په تناره کې هغه غټ مسین دپگۍ

کپرډم، بيا به ستا کالي ورباندې پرېمنځم.

آغا گل خوشحاله شو او ويې ويل:

دا خو بڼه کار دی، خو زه يوه بستره هم د ځانه سره وړم.

بنځي يې و ويل:

په بستره څه کوي؟

هغه و ويل:

د شپي په کې ویده کېږم.

بيا هغې زياته کړه.

ستا د با لښت او توشکې پوښ هم خیرن دي، هغه به هم پرېمنځم.

آغا گل و ويل:

سمه ده!

دا به ډېر بڼه کار شي.

آله څه نور کسان هم شته.

کېډای شي د هغوي بستري پاکې وي، او زما پر بستري وځاندي.

بي زده کړې پوی

بنځې يې و ويل:

هو!

هرو مرو به خاندي.

بيا يې زياته کړه؛

د تنخوا اندازه يې در ته و ويل؟

هغه و ويل:

نه!

تر اوسه څرگنده نه ده.

الله مهربانه ذات دی.

د هيڅ نه به بنه وي.

آغا گل و ويل:

په دې وخت کې هغو کسانو ته چې زده کړې يې کړي دي، چېرې

کار پيدا کېږي، بيا زما له پاره چې بې زده کړو يم.

د خلکو په وينا:

الف ته دانگ او بې ته، تورزين وایم.

بيا بنځې يې و خندل.

نن ټوکي شوي يې.

کاش کې پخوا هم داسې ټوکي وای.

آغا گل و ويل:

د سړي چې خپته تشه وي، سړي ته خدا هم نه راځي.

خلک وايي:

څه د مړې خپټې پارسي وايي؟

بي زده كړې پوي

خپته چې مړه وي، بيا فكر او عقل هم سم كار كوي.

مانښام شو.

شپه يې په خوشحالي سره تېره كړه.

آغا گل سهار وختي له خوبه پاڅېد د اوداسه له پاره د باندې و وت.

په ويالي كې يې اودس وكړ بيا جومات ته دننه شو.

لمونځ يې په جمع ادا بيا بېرته، كور ته د ننه شو.

چای يې وڅښه.

بيا يې بستره واخيسته او شا ته يې واچوه.

له ټولو ماشومانو او بنځي نه يې خداي پاماني واخيسته او د انگره و

وت.

لږ ځنډ وروسته له كې هم و وت.

هغه مخ په سرخكانو روان شو.

يوه گړۍ وروسته سرخكانو ته ورسېد.

خپله بستره يې د خوب خونې كې د ننه كړه او په يوه كنج كې يې

كېښوده.

بيا د كوټې نه د باندې او د مدير دفتر ته د ننه شو.

هغه مدير او نورو مامورينو ته سلام وركړ.

هغوی هم د آغا گل سلام ته وعلیکم و ویل.

بيا مدير آغا گل ته د چای څښلو بلنه وركړه.

آغا گل مننه وكړه او ويې ويل:

ما په كور كې چای څښلی دی.

بي زده كړې پوى

اوس زه د كار له پار چمتو يم.

و وايه!

څه كار و كړم؟

مدیر و ویل:

ستا دنده ډېره آسانه ده.

آغا گل و ویل:

كومه ستونزه نه شته.

بيا مدير زياته كړه.

ته به د سرک غاړې ته څوكى كېردي او د بابرى لاريو ننداره به

كوي، كوم چې له پاكستان هېواده بار راوړي.

ته به يې گورې چې څه يې بار كړي دي.

بيا د هغه د چلونكي او يا هغه څوك چې د بار اسناد راوړى يو ځاى

راشئ، چې درواغ و نه وايي.

هغه و ويل سمه ده.

مدیر و ویل:

اوس څوكي له دفتره واخله او په خپل كار پيل كړه.

آغا گل څوكى واخيسته، د سرک پر غاړې يې كېښوده او د موټرو

ننداره يې پيل كړه.

هغه به هر باروړونكي لارى ته پاس خوت او زير سره به يې كاته

چې څه او څومره يې بار كړي دي؟

بي زده كړې پوی

بيا به د لاری اسنادو سره د مدير ميز ته حاضرېده او د بار څرنگوالی به يې مدير او يا اړونده مامور ته بياناوه. هغه په ايماندارۍ سره خپله دنده تر سره كوه.

مياشت پوره شوه.
تنخواه گاني ورسېدې.

آغا گل هم د لمري ځل له پاره د دولت نه تنخواه تر لاسه كړه.
د هغه تنخوا ۳۵۲ افغانۍ وه.

هغه خپله تنخوا د نقدي معتمد نه واخيسته او په جدول كې يې د لمري ځل له پاره په رنگ شوي گوته كېښوده.

معتمد ورته و ويل:
آغا گل خانه!
پيسې دې وشمېره چې قناعت دې حاصل شي.

آغا گل په خندا شو او ويې ويل:
پوره دي.
تا چې شمېرې، ما هم حسابوي.

معتمد په خندا شو او ويې ويل:
خورا زيرك او هوښيار يې.
بيا يې زياته كړه.
د كوم ځای يې؟

بي زده كړې پوی

هغه و ویل:
سړی د کوم خای وي؟
د لغمان يم.

معتمد سر و خوزاوه او څه يې و نه ويل.

څو ورځې نورې تېرې شوي.

آغا گل مدير ته و ویل:
کولای شم د یوې شپې له پاره کور ته لار شم.
غواړم چې یوه کوچنی ټغر او څه سودا د کور له پاره واخلم.

مدیر و ویل:
سبا پنجشمې ده او د موټرو تگ راتگ هم کمپري.
ته کولای شئ، کور ته لار او د جمعې په مازیگر بېرته راشئ.

آغا گل و منه او ډېر خوشحاله شو.

د پنجشمې (پنجشنبې) ورځ راورسپده او آغا گل هم د وعدې سره
سم کور ته لار.

هغه یوه گړی وروسته کور ته ورسېد.
ډېرې کي د کلي ځیني کسانو هغه ته بڼه راغلاست و وایه.
هغه بیا کلي ته د ننه شو.
د ماشومانو یې سترگي پرې ولگېدې.
په منډو د هغه خواته راغلل.

بي زده كړې پوی

آغا گل به هم د هغوی سرونه او مخونه مچول.
بيا يې بنځه انگر ته راغله او هغه ته يې بنه راغلاست و وايه.

آغا گل هغې نه مننه وکړه.
هغه انگر کې پر کټ کېناست او خپلې بنځې ته يې و ويل:
مدیر دې خیر یوسي.
دا دی تنخواه مې هم واخيسته.

بنځې يې و ويل:
خوشلي دي؟
هغه و ويل:
اوولس نیم شلې او دوې افغانۍ دي.

هغه ډېره خوشحاله شوه او مدیر ته يې دعا وکړه.

آغا گل شپه په کور تېره او سهار وختي د سودا اخیستو له پاره ولایت
بازار ته روان شو.
هغه لمړی تېر او بیا د کور سودا واخیسته.
تر یوه ځای پورې يې په موټر بیا په پینو کور ته روان شو.
هغه لږه غوښه هم اخیستې وه.
هغه تر مازیگره کور کې و.
بیا مازیگر بېرته د دندې خوا روان شو.
هغه پوره پنځه کاله پر دندې بوخت و.
پنځه کاله وروسته مدیر بېرته کابل ښار ته تبدیله شو.

بي زده كړې پوي

هغه د راتگ په وخت كې له ټولو مامورينو او كاركونكو نه خدای پاماني واخيسته.

هغه زياته كړه.

تاسو خپلو دندو ته دوام وركړئ.

ډېر ژر به نوي مدير راشي.

څرنگه مو چې زما سره مرسته كوله، د نوي مدير سره يې هم مرسته وكړئ.

مونږ ټول هېواد له پاره، دولت سره كار كوو.

بيا آغا گل د هغه د كاليو كڅوره واخيسته او د موټر تر تم خايه پورې يې ويوړه.

په تم خای كې هغه ته دولتي موټر ولاړ و.

مدير بيا له ټولو نه خدای پاماني واخيسته او موټر ته و خوت.

هغه د موټر او كاركونكو د باندې نه لاسونه خوزول، تر څو چې موټر لرې او د سترگو نه پنا شو.

دوي ورځې تېرې شوي.

نوي مدير راغی.

پر دنده يې پيل كړ.

هغه رسمي مامورين تبديله او اجيرو كاركونكو ته يې ځواب وركړ، په عوض كې يې خپل كسان و گمارل.

آغا گل هم خپله دنده له لاسه وركړه او بېرته خپل پخواني كسب او كار ته مخه وكړه.

څو موده تېره شوه.

بي زده كړې پوى

كورته يې رايباران راغلل.
خپله لور يې كوژده بيا يې واده كړه.
خپل زوى ته يې هم واده وكړ.

په هېواد كې حالات كړكېچن شو.
نارامې ډېره شوه.

هرې خوا به د مجاهدينو او دولتي عسكرو تر منځ جگړه كېده.
په دې وخت كې حكومت چارې د نور محمد تركى تر مشرۍ لاندې
وي، كوم چې د پخواني شوروي اتحاد له خوا يې ملاتړ كېده.

د كلي خلك هم خپلو كورونو پرېښودو ته اړ شوو.
ډېرى يې پاكستان هېواد ته مهاجر شوو.

آغا گل هم د كلي ووت او د خپلې لور كور خوا ته چې بناري سيمه
وه، كډه شو.

ډيرش كاله تېر شو.

زه د هغه د استوگنې لمړني كلي ته لاړم.

د هغه كلي سپين ږيري هم وفات شوي وو.

ځوانانو هغه نه پېژانده.

بيا يوه كس ما ته د يوې بوډۍ بنځې ادرس را كړ.

زه الله لاړم.

هغه مې پيدا او د آغا گل په اړه مې ترې تپوس وكړ.

هغې وويل:

دا د ډېر پخوا زمانې سرى و.

بي زده كړې پوی

دومره پوهېږم چې هغه اوس وفات شوی دی.
بنځه، اولادونه يې تر اوسه ژوندي او د قرغيو ولسوالۍ په چارباغ
سيمې کې ژوند کوي.

بيا مي و پوښتل:
د چار باغ په کومه سيمې کې ژوند کوي چې د نږدې يې و گورم.

هغې و ويل:
نه پوهېږم.

بيا مي زياته كړه.
كوم بل کس پوهېږي؟

هغې و ويل:
نه!

اوس هر څوک خپلو خولو کې ډوب دی.

داسې خبرو پسي څوک نه گړخي لکه ته.

د هغې نه مي مننه وکړه.
بيا مي ترې خدای پاماني واخيسته او روان شوم.

څو ورځې هغه د کورنۍ پسي په چار باغ کې و گړخېدم.
چا ما ته هغه د کورنۍ درک او ادرس را نه کړ.

پای

د چاپ شویو کتابونو لیست

۱. معماری افغانستان
۲. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش شفاخانه ها)
۳. راهنمود طلايي (برای اساتید انستیتوت های تخنیکي و ساختمانی افغانستان)
۴. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد اول
۵. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد دوم
۶. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش اداری)
۷. معماری اصیل شهر کابل (مرادخانی)
۸. معماری شهر کابل (بی بی مهر)
۹. افغانستان در قرن تکنالوژی
۱۰. زونبندی اقلیم و زلزله افغانستان
۱۱. صدقه جاریه/ دنیای انجینری
۱۲. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد اول (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۱۳. داستان حقیقی با مقیاس معماری
۱۴. فرار از کشور- با تصاویر مستند
۱۵. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماری و مهندسی
۱۶. پخسه در افغانستان
۱۷. بنیا نگذاری اولین مساجد توسط افغانها در آسترلیا
۱۸. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد دوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)

بی زده کړې پوی

---

۱۹. منار جام – الهامی برای قطب منار
۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲۴. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲۵. چپر ته چي قانون نه شته (گډوډي د افغانستان په معمارۍ کې)
۲۶. میرنه جو ما تونه ، و پخوا او نن ،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه – مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
- (تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولى تخنیک
کابل)
۳۴. ۴۰- چهل
۳۵. مجنون او گلچپن (پښتو ناول)
۳۶. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)
۳۸. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم
(جلد اول)

بی زده کری پوی

---

۳۹. برف ها آب میشود
۴۰. رسم و تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
۴۱. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
۴۲. بوډا بنکاري (پښتو ناول)
۴۳. د اسلامي معمارۍ پیل
۴۴. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
۴۵. حیوانات شوخ (ناول به زبان دری)
۴۶. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم
(جلد دوم)
۴۷. د شپېلی مینه (مهینه) په کچه گری کی (پښتو ناول)
۴۸. حشمت خان د کلا معماري
۴۹. د افغان الک او آذري جلی مینه (پښتو ناول)
۵۰. د وچو بڼونه او پارکونو معماري
۵۱. د یوې بڼونکې مینان په یوه ټولگي کی (پښتو ناول)
۵۲. د ژرنده گري ماما مینه (پښتو ناول)
۵۳. په اسلامي نظام کی ودانيز پرمختگ
۵۴. شپنه ادې (پښتو ناول)
۵۵. بی زده کری پوی (پښتو ناول)

بي زده كړې پوى

د كار لاندې كتابونو لېست

۱. مجموعه از دروس دينى مولوى صاحب خيرالله مخدوم
(جلد سوم)
۲. سرغندوى (ناب، مشهور) پوډري
۳. ليونى لپوه
۴. كوشنى سوداگره
۵. سپين كارغه
۶. سور تنور
۷. خړه بيزو
۸. بندي مرغه
۹. توده يرستن
۱۰. د ژوند پاى

بي زده كړې پوی

د امکان او وخت په صورت کې

۱. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
۲. تاریخ معماری افغانستان
۳. حویلی های آسمان خراش
۴. ارتباط گذشته، حال و آینده در معماری
۵. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
۶. شیطان چراغ
۷. خاطره ها

Uneducated sage

Written by:

Architect PHD

Hashmatullah Atmar

December-2024/January -2025

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**